

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ» МОЗ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора, члена-
кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука**

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»
У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ
ОСВІТІ УКРАЇНИ»**

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**21-22 травня 2015 року
м. Тернопіль**

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2015

Враховуючи досвід нашої й інших кафедр університету, ми прийшли до висновку, що необхідним компонентом самостійної позааудиторної роботи студентів повинно бути вирішення ситуаційних задач, що дозволяє краще засвоїти теоретичний матеріал та підкреслює його прикладний аспект, наближує ці знання до практики [2]. Виходячи з цього, одним із завдань самопідготовки студентів є аналіз клінічних ситуацій з визначенням об'єму надання необхідної медикаментозної допомоги. Студентам пропонується визначити, які лікарські засоби, в яких дозах, в якій послідовності і якими шляхами вводити в організм у конкретній ситуації. Якщо препарати мають побічні ефекти, то ставляться запитання про заходи з їх запобігання та усунення. На конкретних прикладах у цікавій формі розглядається питання фармакологічних властивостей основних лікарських засобів. Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів. Ми пропонуємо здійснювати перевірку засвоєння теоретичного матеріалу шляхом відповіді на конкретні короткі запитання. Запропонований самоконтроль дозволяє як конкретизувати, так і узагальнити опрацьований матеріал, оскільки запитання повинні бути сформульовані таким чином, щоб звернути увагу студентів на найбільш значущі моменти. Використовуючи такі інтерактивні методи студент навчається

самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність як особисту рису характеру. Розширення функцій та зростання ролі самостійної роботи студентів в навчальному процесі вищої школи не тільки призведе до збільшення її обсягу, а, на нашу думку, обумовить зміну у взаємовідносинах між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності.

Висновок. Таким чином, самостійна робота є невід'ємним елементом вивчення предмету, спрямована на оптимальне засвоєння навчальної програми. Для полегшення самостійного опанування студентами окремих розділів і тем необхідно створити комплекси навчально-методичних матеріалів, підібрати такі навчально-пізнавальні завдання, які забезпечать свідоме засвоєння знань та вмій, сформулюють неординарного клінічне мислення майбутнього лікаря.

Література

1. Квіт С. Потрібні зміни: зміст і завдання освітніх реформ / С. Квіт // Українська правда – 2015. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2015/01/27/7056516/>
2. Посохова К. А. Викладання фармакології – деякі підсумки і перспективи / К. А. Посохова, О. М. Олещук, О. О. Шевчук // Медична освіта. – 2012. – № 1. – С. 146-150.

ВИКЛАДАННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ З ВРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*В. О. Ольховський, М. В. Губін, В. К. Сокол, П. О. Леонтьєв, М. С. Сокол
Харківський національний медичний університет*

Сьогодні стає все більш пріоритетним питання впровадження міжнародних стандартів освітньої діяльності, стандартів вищої медичної освіти, узгодження відповідного законодавства України із законодавством Європейського союзу (ЄС). Набуває актуальності питання зближення із сучасною європейською системою вищої освіти, правого забезпечення та реформування вітчизняної правової системи з поступовим приведенням до відповідності із європейськими стандартами законодавства. Згідно з Указом Президента «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського союзу» від 11 червня 1998 р., адаптація соціальної політики України полягає у реформуванні систем охорони здоров'я, вищої освіти та інших галузей, відповідно до стандартів ЄС і поступовому досягненні загальноєвропейського рівня. Важливим кроком у цьому напрямку було прийняття закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р., який передбачає суворе дотримання міжнародних стандартів вищої освіти при здійсненні освітньої діяльності вищими навчальними закладами. При цьому європейські стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах повинні включати відповідну політику закладу і процедури забезпечення якості, моніторинг і періодичний перегляд програм і дипломів. Навчальні заклади повинні мати офіційний механізм затвердження, періодичного перегляду та моніторингу своїх навчальних програм і дипломів, оцінювання студентів. Необхідним є відповідне забезпечення якості викладацького складу. Наявні ресурси, які забезпечують навчальний процес, повинні бути достатніми і відповідати змісту тих програм, які пропонує заклад. Навчальні заклади повинні гарантувати, що вони збирають, аналізують і використовують відповідну інформацію для ефективного управління своїми навчальними програмами та

іншою діяльністю. Необхідно забезпечити регулярне публікування найсвіжішої, неупередженої і об'єктивної інформації – як кількісної, так і якісної – про навчальні програми і кваліфікації, котрі пропонують навчальні заклади.

Отже, дотримання міжнародних стандартів якості вищої медичної освіти вимагає в тому числі і від кафедр вищих навчальних закладів забезпечення відповідного рівня навчання. При цьому у системі вищої медичної освіти важливе місце займає викладання судової медицини. Згідно із програмою з судової медицини, для студентів вищих медичних навчальних закладів, зазначена дисципліна вивчається протягом одного навчального семестру на 4-му курсі студентами медичних факультетів, на 3-му курсі – студентами стоматологічного факультету. Вивчення судової медицини сприяє розвитку у лікаря аналітико-синтетичного мислення, формуванню правових знань, вихованню етичних норм поведінки як у межах спеціальної діяльності, так і в повсякденній поведінці лікаря в колективі та суспільстві.

При викладанні цієї дисципліни за кредитно-модульною системою, відповідно до вимог Болонської декларації, кафедрою судової медицини, медичного правознавства Харківського національного медичного університету використовуються сучасні технології навчання. Зокрема, студентам пропонуються ситуативні завдання з різних розділів судової медицини. На практичних заняттях студенти разом із викладачем аналізують різні судово-медичні експертизи. Викладається дисципліна досвідченими викладачами, що мають відповідний науковий ступінь та вчене звання, мають великий досвід практичної роботи. При проведенні практичних занять для забезпечення навчального процесу викладачами використовується наочний матеріал. При вивченні тем, що присвячені різним розділам судово-медичної травматології,

на практичних заняттях студенти працюють з натуральними препаратами ушкоджень шкіри та кісток. Студенти разом з викладачами беруть активну участь у демонстраційних дослідженнях трупів осіб, що померли від різних видів насильницької та ненасильницької смерті. Знання студентів з даної дисципліни оцінюються методом тестування у комп'ютерному класі кафедри. Програмним забезпеченням для комп'ютерів слугує оригінальна програма «Універсальний тест». Кількість тестових питань з кожної теми становить 20. Після вивчення дисципліни у майбутніх лікарів мусить сформуватися загальне уявлення про правове регулювання судово-медичної діяльності та відповідальність при проведенні судово-медичних досліджень. Студенти-медики повинні знати та вміти аналізувати та описувати різні тілесні ушкодження тіла людини, знати нормативно-правові акти, що регламентують судово-медичну діяльність та правовідносини в галузі охорони здоров'я.

Отже, слід зазначити, що подальше реформування та подальший розвиток вищої медичної освіти в Україні із врахуванням міжнародних стандартів буде сприяти при підготовці фахівців медичного профілю, що в свою чергу

вимагає від кафедральних колективів при підготовці висококваліфікованих кадрів відповідного рівня та якості забезпечення навчального процесу.

Література

1. Бураковський І. Україна і європейська інтеграція / І. Бураковський, Г. Немиря, О. Павлюк // Політика і час. – 2000. – № 3-4. – С. 5-14.
2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К. : Ленвіт, 2006. – 35 с.
3. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 11 червня 1998 р. № 615 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 24. – 870 с.
4. Судова медицина. Медичне законодавство : підручник: у 2 кн. / Б. В. Михайличенко, В. А. Шевчук, С. С. Бондар та ін.; за ред. акад. НАМИ України проф. В. Ф. Москаленка, проф. Б. В. Михайличенка. – Кн. 1 : Судова медицина. – К. : ВСВ «Медицина», 2011. – 448 с.
5. Хохлов В.В. Судебная медицина: Руководство. Изд-е 3-е перераб. и доп. / В.В. Хохлов. – Смоленск, 2010. – 992 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

С. Т. Омельчук, Т. М. Білко, О. В. Кузьмінська, Л. Б. Єльцова, В. Д. Алексійчук, С. В. Білоус
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Вступ. Нинішній етап в нашій державі характеризується високою ймовірністю виникнення надзвичайних ситуацій як природного, техногенного, соціально-політичного, так і військового характеру. В зв'язку з цим в Україні, безумовно, виросла актуальність прогнозування та своєчасної, ефектної ліквідації медико-санітарних наслідків при виникненні надзвичайних ситуацій. Особливе місце у вирішенні цієї проблеми займає служба надзвичайних ситуацій, основою якої повинен бути кваліфікований, спеціально підготовлений, медичний, перш за все лікарський, персонал.

Основна частина. З 2010 року, на кафедрі гігієни харчування розпочалося викладання дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій» за кредитно-модульною системою. На співробітників кафедри лягла велика відповідальність та необхідність у сприянні переходу системи підготовки лікарів НМУ імені О.О.Богомольця на європейські стандарти.

Тому, відповідно до робочої програми з дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій», студенти 2 курсу медичних факультетів № 3, 4 та ФПЛЗСУ оволодівають даним предметом загальною кількістю 60 годин (2 кредити), з них 30 годин – аудиторні і 30 годин – індивідуальна самостійна робота студентів (ІСРС) та складають підсумковий модульний контроль. На кафедрі гігієни харчування створена методична база, яка складається з методичних вказівок, методичних рекомендацій, тестових завдань і тестових задач та організований спеціальний наглядний кабінет з навчальними ілюстрованими таблицями з різних тем дисципліни.

В умовах проведення антитерористичної та військових операцій в нашій країні виникає необхідність опанування практичних навичок надання невідкладної медичної допомоги, що є одним із завдань навчальної дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій».

При відпрацюванні практичних навичок проведення серцево-легеневої реанімації кафедра забезпечує студентів фантомами, табельними засобами та індивідуальними медичними засобами.

З метою покращення рівня самостійної роботи студентів, поглиблення їх знань та отримання наочної інформації викладачі використовують посібник «Домедична допомога» та навчальні фільми, запропоновані фахівцями Українського науково-практичного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України. Викладачі кафедри, для поліпшення організації навчального процесу і підвищення його якості, наочності, більш глибокого засвоєння теми, широко застосовують форму ділової гри з використанням фантому та медичних індивідуальних засобів при проведенні практичного заняття «Перша медична допомога постраждалим при надзвичайних ситуаціях».

Підвищена увага приділяється виконанню студентами, що вивчають дисципліну, обов'язкової індивідуальної самостійної роботи, для якої на кафедрі розроблений рекомендований перелік тем. Студенти поглиблюють свої знання за допомогою використання та аналізу різноманітних джерел вітчизняної і зарубіжної літератури та державних і міжнародних законодавчих документів. Дана робота може бути оформлена у письмовому вигляді, а також у вигляді презентаційної доповіді та захищена на оцінку.

Висновки. Таким чином, якісна підготовка майбутніх лікарів з дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій» в останні роки, коли надзвичайні ситуації набули такого поширення та розповсюдження, як в Україні, так і у всьому світі, стане невід'ємною складовою ефективною кадровою політики медичних працівників при вирішенні проблем, що пов'язані з катастрофами.